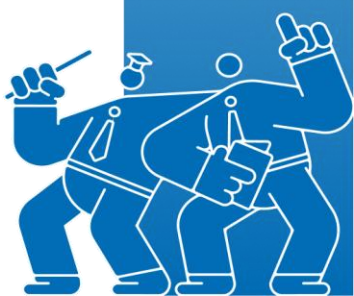

Alain François

3. VENNOOTSCHAPS- EN VERENIGINGENRECHT

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

VENNOOTSCHAPSRECHT

BEGELEIDINGSTRAJECT ITAA 2025

Prof. dr. Alain François
Partner Eubelius Advocaten

VENNOOTSCHAPSRECHT

OVERZICHT STUDIEMATERIAAL

- **Deze slide-presentatie met focus op kenniselementen**
- **Slides basiscursus vennootschapsrecht VUB**
- En voorts:
  - Slides A. François, Notarieel vennootschapsrecht topic 3: *aandeelhoudersovereenkomsten*
  - Slides mr. F. Dobbelaere, *Nationale en grensoverschrijdende herstructureringen na de Mobiliteitsrichtlijn*
  - Slides A. François en W. De Mets, "Conflictbeslechting in vennootschappen: rol van de notaris onderschat?"
  - A. François en W. De Mets, "Vergelijkende tabel van de voornaamste wettelijke actiemiddelen bij conflicten in de BV en de NV onder het WVV", *Notarieel en fiscaal Maandblad* 2022, 14-28.
  - P. Callens en P. Vlietinck, "Conventionele technieken van geschillenbeslechting - enkele inleidende beschouwingen" in K. Byttebier, A. François, E. Janssens en T. Van De Gehuchte, *Omgaan met conflicten in de vennootschap,* Intersentia, Antwerpen, 2009, 215-257.

VENNOOTSCHAPSRECHT

OVERZICHT TOPICS BASISCURSUS

1. Vennootschapsrecht 2020
2. De vennootschap in het ondernemingslandschap
3. Constitutieve vereisten van de vennootschap
4. Personenvennootschappen
5. Oprichting van de vennootschap-rechtspersoon
6. Bestuur van NV, BV en CV
7. Bestuurdersaansprakelijkheid
8. Vermogen, kapitaal en effecten
9. De controle van de vennootschap (+gastcollege G. Vanhees, Deloitte op **2 April 2025**)
10. De algemene vergadering
11. Erkende vennootschappen
12. Herstructurering m.i.v. ontbinding en vereffening
13. Gastcollege Voorzitter Orb. G. De Croock (**14 mei 2025**)

VENNOOTSCHAPSRECHT

OVERZICHT KENNISELEMENTEN

1. De verschillende soorten vennootschappen
2. Bestuur van de vennootschap
3. De algemene vergadering
4. Kapitaalbescherming en winstverdeling
5. Aandachspunten in overnameovereenkomsten
6. Aandeelhoudersovereenkomsten en methodes om controle te verwerven
7. Aansprakelijheid van oprichters, aandeelhouders en bestuurders
8. Conflicten in vennootschappen
9. Ontbinding en vereffening

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

DE VERSCHILLENDE SOORTEN VENNOOTSCHAPPEN

Zie vnl. topic 2 basiscursus

MENUKAART VENNOOTSCHAPSVORMEN ZONDER VARIANTEN

Artikel 2 W.Venn.

- Maatschap
- Stille handelsvennootschap
- Tijdelijke handelsvennootschap
- V.O.F.
- Comm.V
- BVBA
- CVBA
- CVOA
- NV
- Comm.VA
- ESV
- SE
- SCE
- LV

Artikel 1:5 WVV

- **Maatschap**

- VOF
- CommV
- **BV**
- CV (Variant van BV)

- NV

- *EESV*
- SE
- SCE

MENUKAART VENNOOTSCHAPSVORMEN EN VARIANTEN

Artikel 2 W.Venn.

- Maatschap
- Stille handelsvennootschap
- Tijdelijke handelsvennootschap
- V.O.F. **(VSO)**
- Comm.V **(VSO)**
- BVBA **(VSO)**
  - **SBVBA**
  - **EBVBA**
- CVBA **(VSO)**
- CVOA **(VSO)**
- NV **(VSO)**
- Comm.VA **(VSO)**
- ESV
- SE
- SCE
- LV

- [EESV]

Artikel 1:5 W.Venn.

- Maatschap
  - **Tijdelijke maatschap**
  - **Stille maatschap**
- VOF **(LO)**
- CommV **(LO)**
- BV **(LO)**

- CV **(LO)**
  - CV erkend als **SO**
  - Erkende CV**SO**
  - **Erkende CV**
- NV

- *EESV*
- SE
- SCE

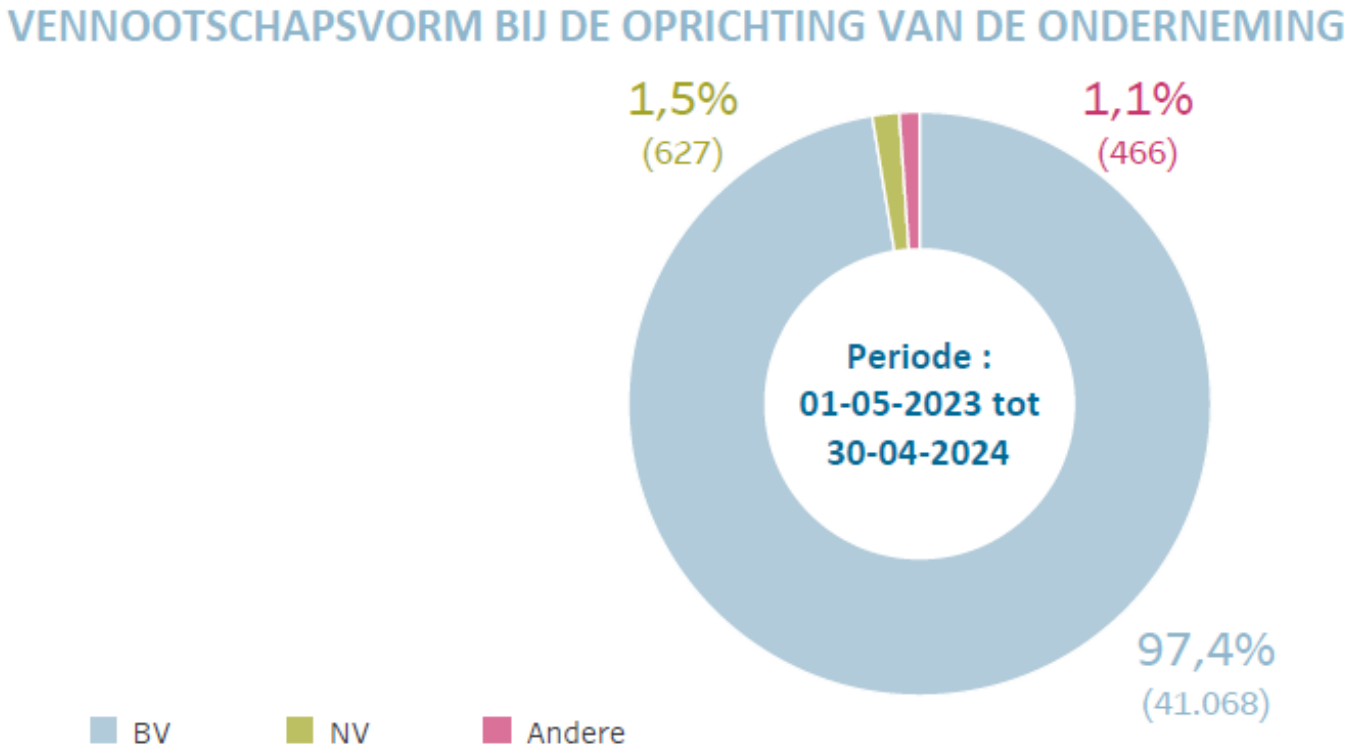
VENNOOTSCHAPSVORMEN

	Jaar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	Rechtsvorm	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige	Aantal btw-plichtige
Totaal	Natuurlijke persoon	373.938	392.333	399.942	412.332	430.522	447.282	462.855	482.239	499.976	511.818	512.660
	VOF (vennootschap onder firma) of Comm. V. VEG (commanditaire vennootschap)	30.241	31.984	35.422	39.861	43.779	47.960	51.152	53.659	56.897	61.561	66.118
	NV (naamloze vennootschap) of Comm. V.A. (commanditaire vennootschap op aandelen)	74.056	71.493	70.135	69.966	68.761	67.698	66.522	65.395	64.186	62.907	61.231
	BV (besloten vennootschap)	285.880	291.959	300.668	316.072	327.612	339.055	353.482	373.083	396.483	429.799	456.334
	Coöperatieve vennootschap	14.067	13.779	13.644	13.774	13.723	13.527	12.785	11.641	10.566	9.487	6.015
	Tijdelijke handelsvennootschap	9.692	9.878	9.979	10.121	10.386	10.543	10.606	10.711	10.874	11.085	11.176
	Handelsvennootschap van buitenlands recht	10.165	10.842	11.238	12.313	13.640	14.675	16.045	15.569	15.912	15.939	14.744
	VZW (vereniging zonder winstoogmerk)	19.678	20.342	21.031	22.191	23.256	24.423	25.589	26.540	27.436	28.432	29.390
	Publiekrechterlijke instelling	1.052	1.096	1.135	1.188	1.223	1.257	1.220	1.232	1.244	1.266	1.281
	Andere rechtsvormen	5.074	5.750	6.468	8.085	9.089	9.889	10.379	10.699	11.033	11.109	10.113
Totaal		823.843	849.456	869.662	905.903	941.991	976.309	1.010.635	1.050.768	1.094.607	1.143.403	1.169.062

Bron: Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium)

VENNOOTSCHAPSVORMEN

BIJZONDERHEDEN VAN DE VENNOOTSCHAP

- Definitie van de vennootschap: art. 1:1 WVV
  - *"Een vennootschap wordt **opgericht** bij een **rechtshandeling** door **één of meer personen**, vennoten genaamd, die een **inbreng** doen. Zij heeft een **vermogen** en stelt zich de uitoefening van één of meer welbepaalde activiteiten tot **voorwerp**. Een van haar **doelen** is aan haar vennoten een **rechtstreeks of onrechtstreeks vermogensvoordeel uit te keren of te bezorgen**.'*

- De vennootschap ontstaat uit een eenzijdige of meerzijdige rechtshandeling die bijzondere kenmerken vertoont (in vergelijking met andere rechtshandelingen)

WINSTUITKERING ALS *SUMMA DIVISIO* IN HET RECHTSPERSONENRECHT

- Vennootschappen, verenigingen en stichtingen zijn alle ondernemingen
  - *Die elke activiteit kunnen voeren*
  - *En daarbij winst ("rechtstreekse of onrechtstreekse vermogensvoordelen") kunnen generen*

- Echter: voor verenigingen en stichtingen geldt een verbod tot uitkering aan oprichters/leden/stichters/bestuurders/enige andere persoon
  - *Verbod geldt niet voor uitkeringen in het kader van het in de statuten bepaalde belangeloos doel*

- Voor vennootschappen blijft wel een "winstuitkeringsoogmerk" gelden
  - *In het geval van een erkende CV, erkende CVSO en een CV erkend als SO is er een beperkt winstuitkeringsoogmerk (zie art. 8:4, §1, eerste lid, 2° en 3° WVV)*

  -> **Nieuwe *summa diviso***: het **winstuitkeringsoogmerk** (of winstuitkeringsdoel), en niet de aard van de activiteiten, noch enig ideëel doel/oogmerk, is voortaan het enige criterium van onderscheid

VRAGEN

1. De SO is de “opvolger” van de VSO:
   a. Klopt, want zoals de VSO streeft de SO beperkte tot zelfs géén winst(verdeling) na
   b. Klopt, want zoals de VSO gaat het om een “andere doelenvennootschap” die openstaat als entvorm voor eender welke vennootschapsvorm
   c. Klopt, al vereist de SO een erkenning, wat niet gold voor de VSO

2. Vrijberoepersvennootschappen kiezen best voor de CV als vennootschapsvorm
   a. Klopt, er is op dat vlak niks veranderd sedert de invoering van het WVV
   b. Fout, want de meeste vrijberoepersvennootschappen zullen geen echte coöperatieven zijn, noch in voldoende mate voldoen aan de ICA-beginselen
   c. Fout, ze kiezen beter voor een NV want daar geldt geen dubbele uitkeringstest
   d. Fout, ze kiezen beter voor de BV want daar geldt geen wettelijke geschillenregeling

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

BESTUUR VAN VENNOOTSCHAPPEN

Zie vnl. topic 6 basiscursus

OVERZICHT BESTUURSORGANEN IN NV

Monisme

Raad van bestuur
(collegiaal, min. 3 leden tenzij <3 ADHs)

Dagelijks bestuur
(benoemd door RvB)

Dualisme

Raad van toezicht
(collegiaal, min. 3 leden onderscheiden van leden DR)

Directieraad
(collegiaal, min. 3 leden onderscheiden van leden RvT)

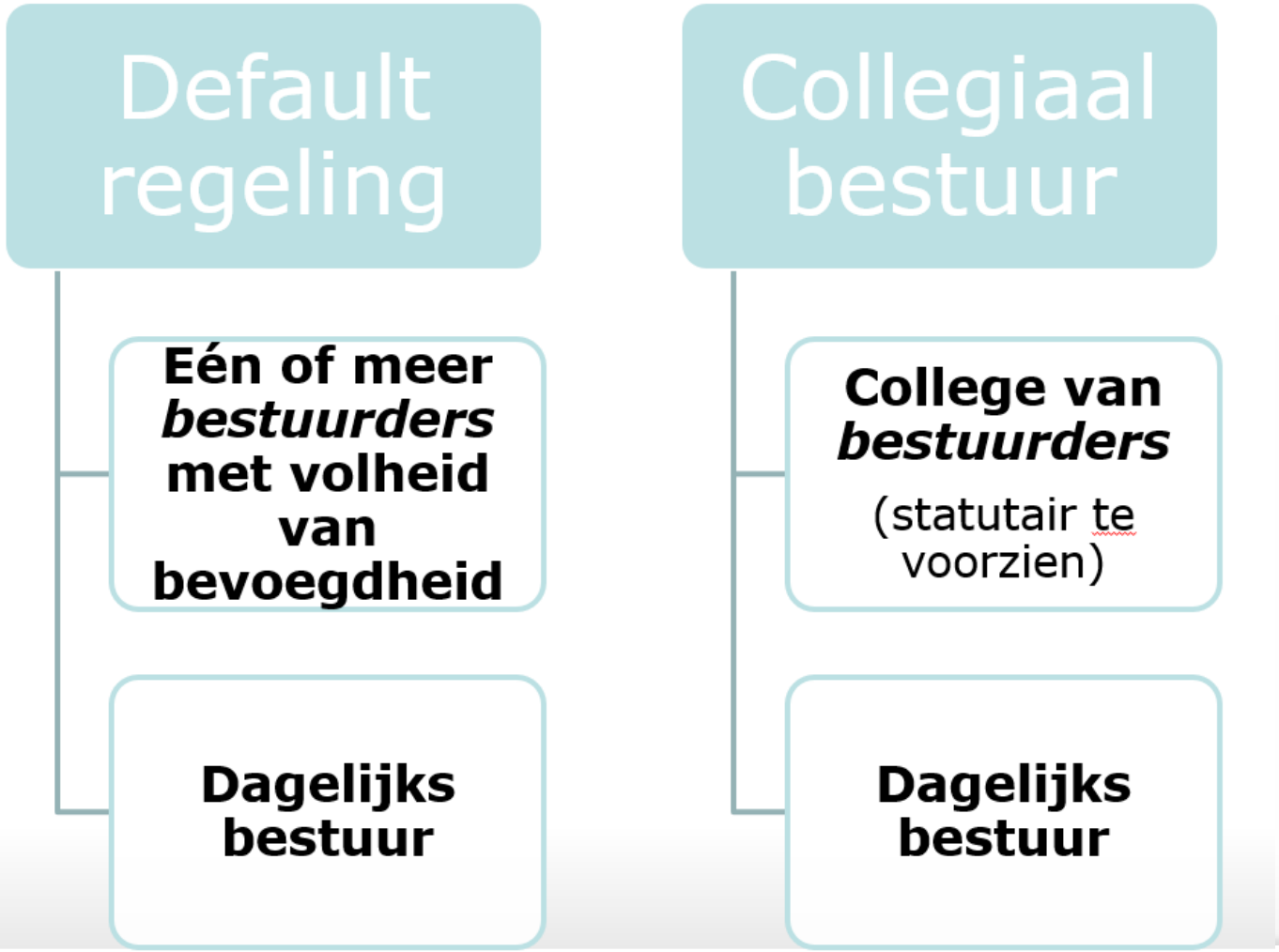
Dagelijks bestuur
(benoemd door directieraad)

Enige bestuurder

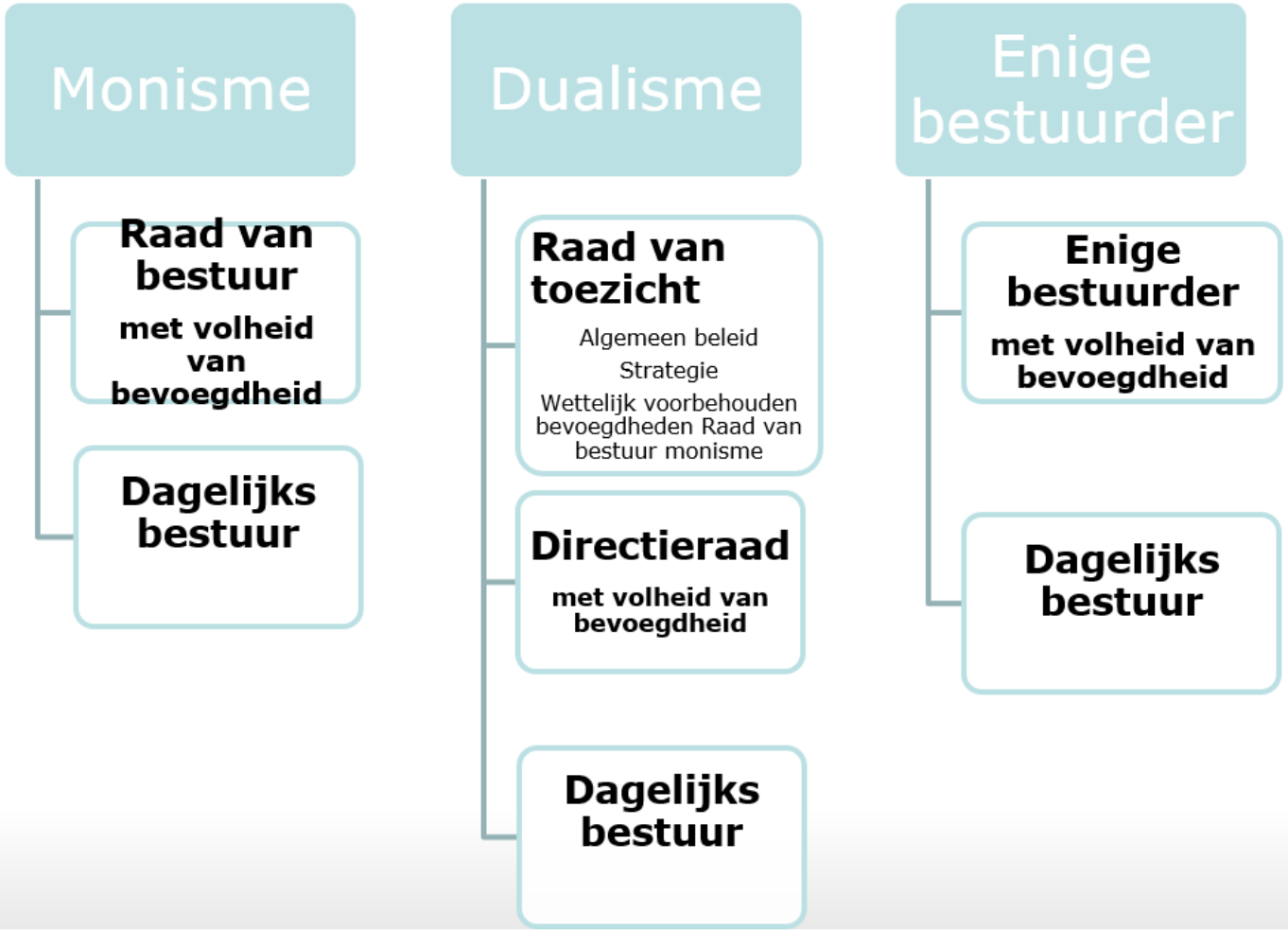
Enige bestuurder
(nat. of rechtspersoon, maar In genoteerde venn.: NV met collegiaal bestuur)

Dagelijks bestuur
(benoemd door enig bestuurder)

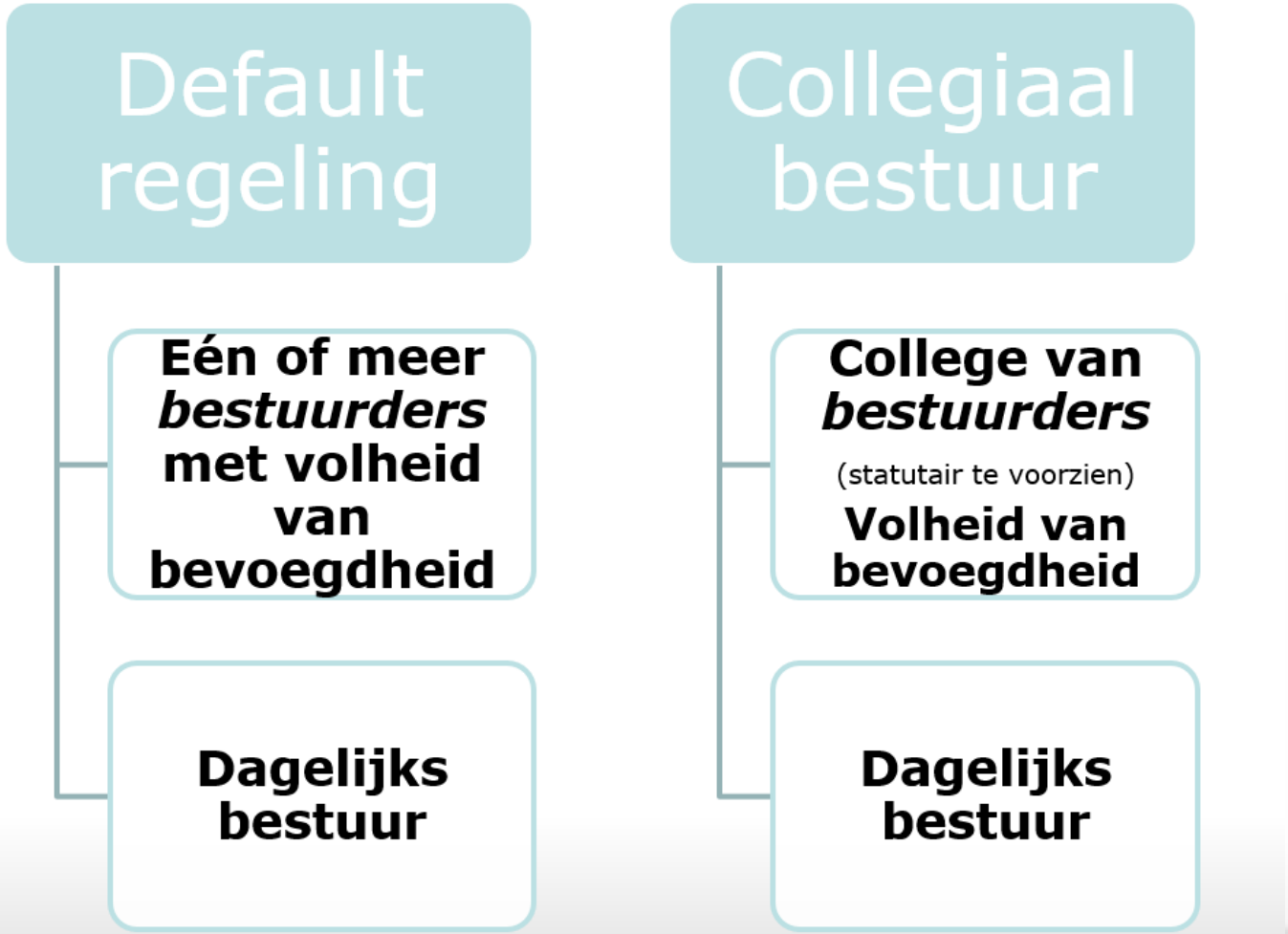
OVERZICHT BESTUURSORGANEN IN BV EN CV

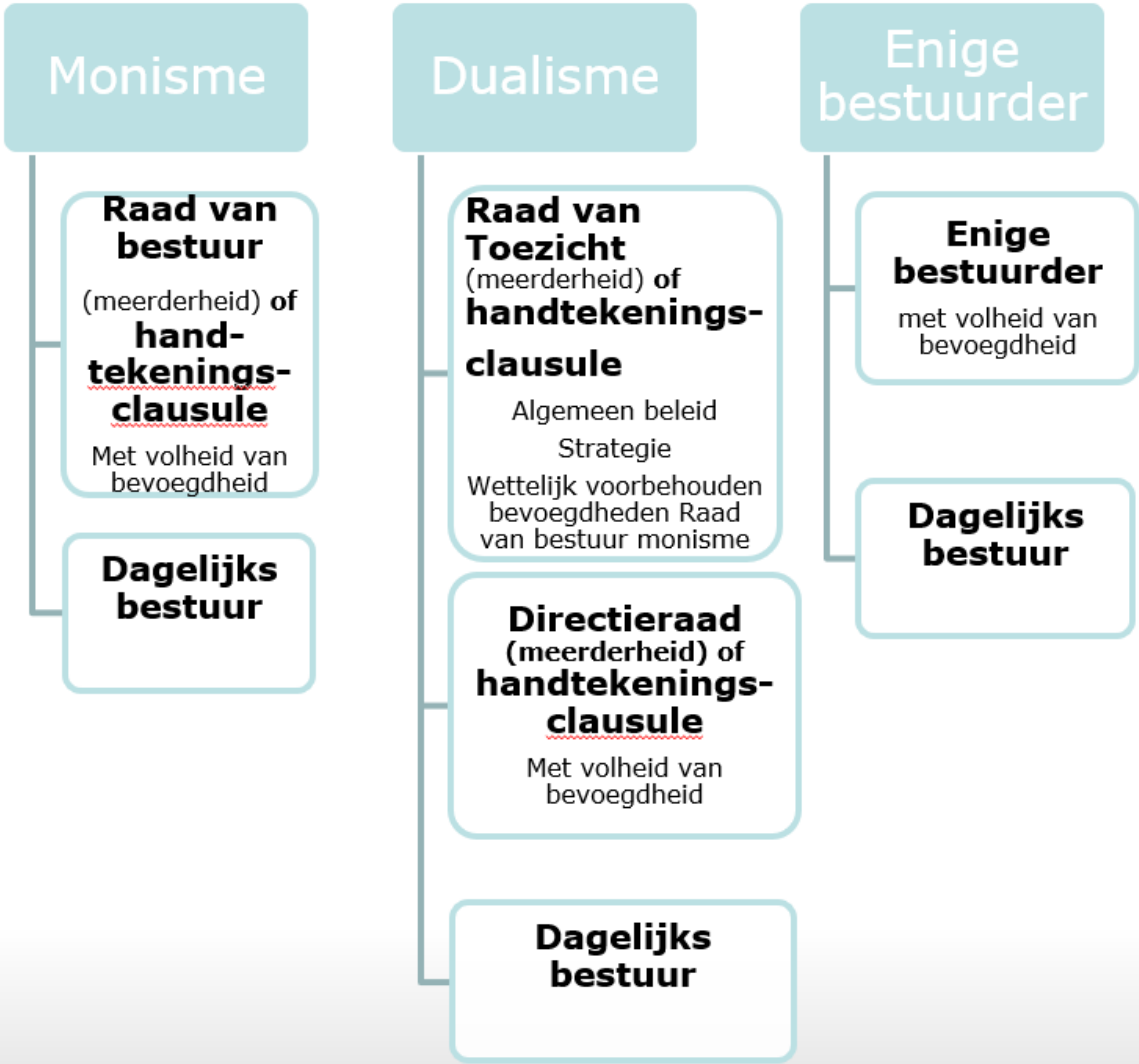
INTERNE BESTUURSBEVOEGDHEDEN IN NV

INTERNE BESTUURSBEVOEGDHEDEN IN BV EN CV

ORGANIEKE VERTEGENWOORDIGINGSBEVOEGDHEDEN IN NV

ORGANIEKE VERTEGENWOORDIGINGSBEVOEGDHEDEN IN BV EN CV

Default regeling

Eén of meer *bestuurders*
met elk volheid van bevoegdheid

Dagelijks bestuur

Collegiaal bestuur

College* van *bestuurders
(meerderheid) **of**
handtekenings-clausule
Met volheid van bevoegdheid

Dagelijks bestuur

INTERNE BELANGENCONFLICTENREGELING

- Belangenconflict = geval waarin een bestuurder een rechtstreeks of onrechtstreeks **vermogensrechtelijk** belang heeft dat strijdig is met het belang van de vennootschap

- WVV voorziet bijzondere transparante procedure voor het geval het bestuursorgaan/een bestuurder een beslissing moet nemen of zich over een verrichting moet uitspreken, waarbij een bestuurder een belangenconflict heeft

- Procedure verschilt al naargelang het gaat over een BV/CV, dan wel een NV (en binnen de NV ngl. het bestuursmodel) – rode draad is echter:
  - Meldingsplicht
  - Onthoudingsplicht
  - Verslagplicht

INDIVIDUELE BELANGENCONFLICTEN: SANCTIES

Nietigverklaring:

Nietigheid van de beslissing of verrichting op vraag van vennootschap indien derde weet had of moest hebben van de miskenning, zonder dat onrechtmatig voordeel moet worden aangetoond

Bestuurdersaansprakelijkheid:

Bijzondere hoofdelijke aansprakelijkheid voor het onrechtmatig verkregen financieel voordeel in geval van naleving procedure

VERDUIDELIJKING WVV:

Ook mogelijke nietigheid van het bestuursbesluit op grond van algemene nietigheidsregeling

VERDUIDELIJKING WVV:

Cumul bijzonder sanctiemechanisme met gemeenrechtelijke aansprakelijkheid op basis van 2:56 WVV

VRAAG

Derden te goeder trouw die met de vertegenwoordigers van een vennootschap handelen mogen dankzij de zgn. *Prokura*leer steeds op twee oren slapen:

a. Klopt, want eventuele schendingen van interne bevoegdheidsbeperkingen zullen hen door de vennootschap niet kunnen worden tegengeworpen

b. Fout, want derden hebben steeds een onderzoeksplicht als ze met vertegenwoordigers van een vennootschap handelen

c. Klopt docht slechts in de mate dat het gaat om organieke vertegenwoordigers en niet om lasthebbers

d. **Fout, want die leer geldt enkel bij organieke vertegenwoordiging in de NV, BV en CV**

VRAAG

Jan is lid van de Raad van bestuur van de NV Graspop die zal beraadslagen over de aankoop van een stuk grond dat toebehoort aan de patrimoniumvennootschap van zijn zus Martine. De bedrijfsjurist adviseert dat de wettelijke belangenconflictenregeling niet moet worden toegepast. Bent u het hiermee eens?

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

DE ALGEMENE VERGADERING

Zie vnl. topic 10 basiscursus

BIJEENROEPING IN DE BV EN DE NV

- Bevoegdheid tot bijeenroeping
  - Bestuursorgaan
  - Commissaris(sen)
- Verplichte versus vrijwillige bijeenroeping AV
  - Principe: vrijwillige bijeenroeping door bestuur/ commissaris
  - Uitzondering: bestuur/commissaris is verplicht AV bijeen te roepen
    - Op vraag van minderheidsaandeelhouders (art. 5:83 en 7:126 WVV)
    - Alarmbelprocedure (art. 5:153 en 7:228 WVV)
    - Jaarvergadering (art. 5:96 en 7:147 WVV)
    - Benoeming commissaris (art. 3:59 en art. 3:100 WVV)
- 3 'types' AV: gewone AV, buitengewone AV en bijzondere AV
- Inhoud van de oproeping: gewone AV zie art. 5:83, 5:98, 7:129 en 7:149 WVV; voor de buitengewone AV zie art. 5:100 en 7:153 WVV)
- Wijze van bijeenroeping
  - BV: artikel 5:83 WVV
  - Niet-genoteerde NV: artikel 7:127 WVV
  - Genoteerde NV: artikel 7:128 WVV
- Publicatie van oproeping

DEELNAME AAN DE ALGEMENE VERGADERING IN DE BV EN DE NV

- Basisregels m.b.t. de 'klassieke' algemene vergadering
  - Aandeelhouders of hun gevolmachtigden, houders van converteerbare obligaties, winstbewijzen, inschrijvingsrechten of m.m.v. de vennootschap uitgegeven certificaten: art. 5:86, 7:134 en 7:135 WVV
    - principe: men moet titularis zijn van het effect op de dag van de AV
    - uitzondering:
      - stelsel van registratiedatum
  - Bestuurders: uitdrukkelijke bevestiging van individuele deelnameplicht (art. 5:87 WVV)
  - Commissaris(sen): uitdrukkelijke bevestiging van deelnameplicht indien AV verslag van commissaris behandelt (art. 5:87 en 7:136 WVV)
  - (Statutaire) uitbreiding van het deelnamerecht mogelijk
  - Derden?
- De 'elektronische' deelname: art. 5:89 en 7:137 WVV
- Vraagrecht van effectenhouders (art. 5:91 en 7:139 WVV)
  - ten aanzien van de leden van het bestuursorgaan en de commissaris
  - met betrekking tot de agendapunten (voor het bestuur) en de agendapunten waarover de commissaris verslag uitbrengt (voor de commissaris)
  - vanaf de oproeping en binnen de in de statuten vermelde termijn (eventueel per e-mail)(afwijkende regeling voor genoteerde BV of NV)
  - antwoordplicht blijft uitgangspunt
  - nieuwe formulering van het zwijgrecht
    - Bestuurders/commissaris kunnen in het belang van de vennootschap weigeren te antwoorden wanneer de mededeling van bepaalde feiten of gegevens de vennootschap schade kan berokkenen of in strijd is met de door hen of de vennootschap aangegane vertrouwelijkheidsverbintenissen (bestuurders) resp. in strijd is met zijn beroepsgeheim of met de door de vennootschap aangegane vertrouwelijkheidsverbintenissen (commissaris)
  - betreft één van de wijzen waarop vooral minderheidsaandeelhouders de informatiekloof met de controleaandeelhouders kunnen trachten te dichten

DE ALGEMENE VERGADERING IN DE CV

- Wettelijk regime van de AV is in de CV gelijk aan dat van de BV, behalve bepaalde uitzonderingen
- De statuten kunnen in afwijkende bepalingen voorzien, terwijl het Reglement van inwendige orde in de CV bijkomende en aanvullende bepalingen kan bevatten
- Bijeenroepingsformaliteiten
  - Statuten of intern reglement kunnen andere bijeenroepingsformaliteiten bepalen (art. 6:70, § 2 WVV)
  - Stukken voor de AV moeten enkel worden bezorgd indien statuten dit bepalen
    - Ratio: CV's met groot aantal coöperanten, terwijl elektronische communicatie er nog niet zo sterk is ingeburgerd
- Deelnameformaliteiten
  - Statuten bepalen deelnameformaliteiten (art. 6:74, lid 1 WVV)
  - Indien vervuld, dan ook recht om deel te nemen aan elke volgende AV met dezelfde agenda, tenzij vennootschap in kennis wordt gesteld van overdracht van de aandelen (art. 6:74, lid 2 WVV)
  - Ook schriftelijk uitgebrachte stem of verleende volmacht blijft geldig onder zelfde voorwaarden (art. 6:80, lid 2 WVV)
- Specialia m.b.t. de (bevoegdheden van de) algemene vergadering in de cv
  - Bevoegdheid tot goedkeuring van een intern reglement (art. 6:69, §2)
  - Bevoegdheid tot goedkeuring van toetreding van derden (art. 6:54 WVV)

VRAAG

De jaarvergadering van de BV Greenway dient blijkens de statuten bijeen te komen op de tweede vrijdag van mei. Het is nu echter al duidelijk dat het bestuursorgaan er niet tijdig zal inslagen om de jaarrekening vast te stellen en vervolgens tijdig ter beschikking te stellen van de aandeelhouders. Wat raadt u aan?

a. Te wachten op de vaststelling van de jaarrekening door het bestuursorgaan en vervolgens met toepassing van de wettelijke oproepingstermijnen de jaarvergadering bijeen te roepen
b. De jaarvergadering toch bijeen te roepen tegen de statutaire datum en daar de vergadering in voortzetting te plaatsen naar een latere datum (binnen de 6 maand na afsluiting van het boekjaar) met het oog op de bespreking en de goedkeuring van de jaarrekening
c. **Oplossing b, maar met een expliciete aankondiging hiervan in de oproeping én een agendapunt bijzonder kwijting voor het niet tijdig voorleggen van de jaarrekening**
d. Goedkeuring van de niet vastgestelde jaarrekening op de statutaire datum

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

KAPITAALBESCHERMING EN WINSTVERDELING

Zie vnl. topic 5 en 8 basiscursus

KAPITAAL EN VERMOGEN: NV VERSUS BV

- Vermogen als basiskenmerk van de vennootschap
  - Vennootschappen verkrijgen een 'eigen vermogen' door middel van o.m. inbrengen van de aandeelhouders/vennoten
    - De aandeelhouders/vennoten zijn ertoe gehouden een inbreng te doen in geld, in natura of in nijverheid
    - Het vermogen kan ook zonder verdere inbrengen groeien, bijvoorbeeld via meerwaarden of reserves, of afnemen, bijvoorbeeld door verliezen

NV: kapitaal	BV: vermogen
• Wettelijk minimumkapitaal van €61.500 • Minimum volstortingsplicht van dwingend recht • Geen inbreng in nijverheid mogelijk in ruil voor aandelen • Quasi-inbreng blijft bestaan • Enkelvoudige uitkeringstest (nuance)	• Geen wettelijk minimumvermogen (nuance: toereikend aanvangsvermogen) • Default regeling volstorting • Inbreng in nijverheid mogelijk • Quasi-inbreng regeling afgeschaft • Dubbele uitkeringstest

QUASI-INBRENG (ART. 7:8 E.V. WVV)

- Geldt onder het WVV enkel nog in de NV
- Quasi-inbreng is géén inbreng; het gaat om een bijzondere controleregeling ter voorkoming van ontwijking van de wettelijke bescherming rond inbreng in natura bij oprichting
- Quasi-inbreng regeling geldt wanneer:
  - de vennootschap ten bezwarende titel..
  - binnen twee jaar te rekenen van de verkrijging van de rechtspersoonlijkheid…
  - een vermogensbestanddeel overweegt te verkrijgen dat toebehoort aan een persoon door of namens wie de oprichtingsakte is ondertekend, een bestuurder, een lid van een directieraad of een raad van toezicht, of aan een aandeelhouder; regeling geldt ook bij verkrijging ex art. 2:2 WVV (pre-constitutief handelen)…
  - tegen een vergoeding (met een waarde) van ten minste 10 % van het geplaatste kapitaal.
  - Opmerking: *mutatis mutandis* dezelfde uitzonderingen gelden hier als bij inbreng in natura van vermogensbestanddelen waarvan de waarde al voldoende vaststaat (zoals genoteerde effecten enz.); zie ook de uitz. in art. 7:9 WVV
- Wanneer de quasi-inbreng regeling geldt, moeten volgende stappen worden genomen vooraleer tot verkrijging kan worden overgegaan:
  - Zodra een quasi-inbreng wordt overwogen, moet de commissaris (of bij ontstentenis een door het bestuursorgaan aangewezen bedrijfsrevisor) een verslag opmaken (met opnieuw aandacht voor o.a. de waarderingsmethodes)
  - Bestuursorgaan moet in een bijzonder verslag opgeven waarom de overwogen verkrijging van belang is voor de vennootschap en eventueel ook waarom het afwijkt van de conclusies van het verslag van de commissaris/bedrijfsrevisor
  - Beide verslagen worden, op straffe van nietigheid, voorgelegd aan de hierna genoemde AV en bekendgemaakt door neerlegging ter griffie en bij mededeling in de BBS
  - Verkrijging van de vermogensbestanddelen wordt onderworpen aan de voorafgaande goedkeuring door een bijzondere of gewone AV – betreft dus een zelfs onder de Prokuraleer aan derden tegenwerpelijke bevoegdheidsbeperking van het bestuursorgaan

ALARMBELPROCEDURE IN DE NV (ART. 7:228 WVV)

- Het bestuursorgaan van de NV is ertoe gehouden een algemene vergadering op te roepen en te houden binnen – tenzij de statuten strenger zijn - de twee maanden nadat het vaststelt of krachtens wettelijke of statutaire bepalingen had moeten vaststellen dat de vennootschap verlies heeft geleden, waardoor:
  - Het nettoactief (of eigen vermogen) is gedaald tot minder dan de helft van het kapitaal, hetzij
  - Het nettoactief (of eigen vermogen) is gedaald tot minder dan één vierde van het kapitaal
  - Test is makkelijk: vergelijk op de passiefzijde van de balans het eigen vermogen met de post er net onder (kapitaal)
- De algemene vergadering dient te besluiten over de ontbinding van de vennootschap of over de in de agenda aangekondigde maatregelen die het bestuursorgaan voorstelt om de continuïteit van de vennootschap te vrijwaren
- Als het bestuursorgaan voorstelt om de vennootschap (vrijwillig) te ontbinden volgt het de procedure voorgeschreven in artikel 2:71 WVV; als het bestuursorgaan nog gelooft in de continuïteit, dan zet het in een bijzonder verslag uiteen welke maatregelen het voorstelt om de continuïteit te vrijwaren; het verslag wordt in de agenda vermeld en wordt ter beschikking gesteld van de aandeelhouders. Ontbreekt het verslag, dan brengt dat de nietigheid mee van het besluit van de AV
- Besluit tot ontbinding wordt genomen met de quora die gelden voor een statutenwijziging, behalve indien het nettoactief is gedaald onder één vierde van het kapitaal; de ontbinding vereist dan slechts één vierde van de uitgebrachte stemmen (waarbij onthoudingen noch in de teller, noch in de noemer worden meegerekend)
- Zie voor de bijzondere aansprakelijkheid van de bestuurders in dit kader, Topic 7 Basiscursus

ALARMBELPROCEDURE IN DE NV (ART. 7:229 WVV)

- Wanneer het nettoactief is gedaald beneden het wettelijk minimumkapitaal (i.e. 61.500 EUR), dan kan iedere belanghebbende (waaronder ook een concurrent wordt gerekend) of het openbaar ministerie de (gerechtelijke) ontbinding van de NV vorderen voor de rechtbank.
- In voorkomend geval kan de rechtbank aan de vennootschap een bindende termijn toestaan om haar toestand te regulariseren
- Samen te lezen met artt. XX.225-227 WER en met artt. 2:52, 3:6, §1, 6° en 3:69 WVV, die alle aantonen dat het bestuursorgaan (in voorkomend geval daarbij geholpen of aangespoord door de commissaris) de continuïteit van de vennootschap in het oog moet houden

ALARMBELPROCEDURE IN DE BV (ART. 5:153 WVV)

- Twee aanknopingspunten:
  - Netto-actief is negatief geworden of dreigt dat te worden, of
  - Bestuursorgaan stelt vast dat het niet langer vaststaat dat de vennootschap, volgens redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen, in staat zal zijn om over minstens 12 maanden haar schulden te voldoen naarmate die opeisbaar worden
- Oproeping en houden AV binnen – tenzij strengere bepalingen in de statuten - twee maanden na vaststelling door bestuur (of na tijdstip waarop bestuur dit had moeten vaststellen)
  - Weerlegbaar vermoeden van causaal verband bij gebrek aan bijeenroeping (zie Topic 7 Basiscursus inzake bestuurdersaansprakelijkheid)
- AV beslist over ontbinding of over maatregelen ter vrijwaring van de continuïteit
- Bestuur stelt in een bijzonder verslag maatregelen voor, tenzij het overeenkomstig art. 5:157 WVV de ontbinding voorstelt (straffe van nietigheid)
- Alarmbelprocedure moet ten vroegste één jaar later worden herhaald (art. 5:153, §4 WVV)
- Samen te lezen met artt. XX.225-227 WER en met artt. 2:52, 3:6, §1, 6° en 3:69 WVV, die alle oog hebben voor (dis)continuïteit

VRAAG

Ik raad mijn cliënten aan om eerder een NV dan een BV op te richten, gelet op de strengere uitkeringstesten die gelden in de BV. Eens?

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

Zie vnl. topic 5 en 8 basiscursus

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

INLEIDING

- M&A (Mergers & Acquisitions) betreft de hergroepering van eigendom van bedrijfsactiva
- Economisch perspectief: overdracht van eigendom van een onderneming of een deel ervan
- Juridisch niet strikt gedefinieerd, maar gaat essentieel over bedrijfsoverdracht
- Omvat twee technieken: overnames (*acquisitions*) en fusies (*mergers*)
  - Overname (*Acquisition*)
    - Overdracht van bedrijfscontrole door aankoop van aandelen of activa
    - Geregeld door gemeen contractenrecht
  - Fusie (*Merger*)
    - Overdracht van eigendom via specifieke vennootschapsrechtelijke procedure
    - Zie Boek 12 WVV (zie hierover slidepresentatie mr. Dobbelaere)

BIJEENROEPING IN DE BV EN DE NV

Aspect	Share deal	Asset deal
Definitie	Koper verwerft indirect de doelvennootschap via een (controlerende) aandelenparticipatie	Koper verwerft direct de bedrijfsactiva van de doelvennootschap
Juridisch object	De aandelen	Bepaalde activa en aansprakelijkheden
Gevolg	“Indirecte” controle over activa en passiva zonder direct eigenaar te worden	Directe verwerving van alleen de activa (en eventueel passiva) die expliciet zijn opgenomen
Wettelijke garanties	Van toepassing op de overgedragen aandelen, niet op de onderliggende activa	Direct van toepassing op de verkochte activa
Verkoper	Aandeelhouders van doelvennootschap	De doelvennootschap zelf
Overdrachtsformaliteiten	Registratie in aandelenregister	Afhankelijk van aard van overgedragen activa
Voordelen	Continuïteit van de onderliggende onderneming en eenvoud van de transactie	Cherry-picking

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

TIJDSLIJN

- Share Deal

- Asset Deal

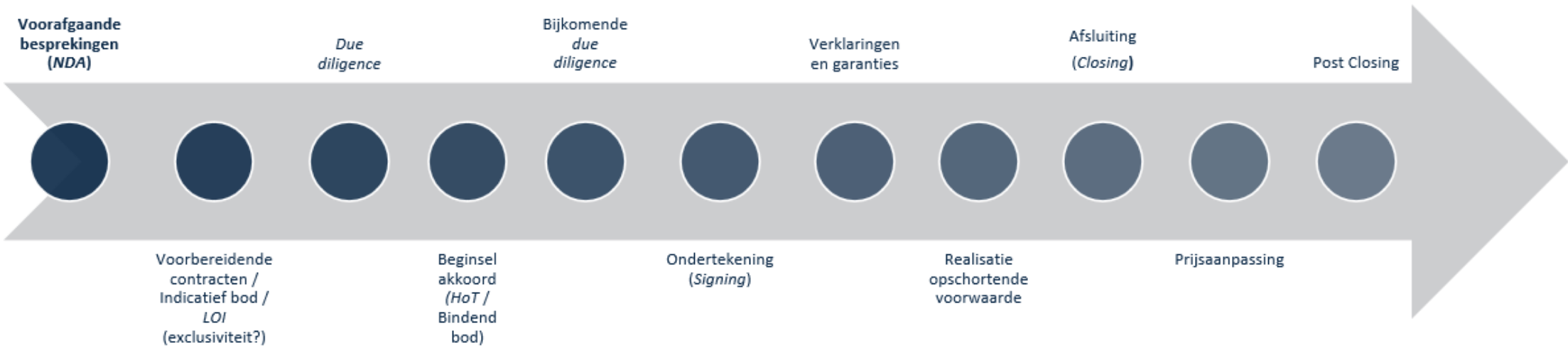

Bron: Mr. D. Petosa en Mr. L. Reynders, Gastcollege notarieel vennootschapsrecht VUB: vastgoedgerelateerde aandelentransacties [opmerking: notariële akte enkel vereist indien vastgoed wordt overgedragen]

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN SHARE DEAL

TIJDSLIJN

Bron: Mr. D. Petosa en Mr. L. Reynders, Gastcollege notarieel vennootschapsrecht VUB: vastgoedgerelateerde aandelentransacties

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

INTENTIEVERKLARING (LOI)

- = een precontractueel document waarin partijen:
  - Basisparameters van een transactie schriftelijk bevestigen
  - De precontractuele fase structureren en organiseren
- Ook wel: Memorandum of Understanding (MoU), Heads of Terms (HoT), Heads of Agreement (HoA), Term Sheet
- Juridisch karakter:
  - Een bindende overeenkomst over de precontractuele fase, niet over de overname zelf
  - Zorgvuldig op te stellen: vermijden dat het als een overeenkomst over de transactie wordt geïnterpreteerd
  - Kan als bewijs worden gebruikt van een precontractuele fout

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

DUE DILIGENCE

- Principe
  - Onderzoek door koper vóór aankoop
  - Bij *share deal* cruciale stap bij gebrek aan wettelijke bescherming
  - Digitale data room met bedrijfsdocumenten
  - Meestal verschillende types: juridisch, financieel, fiscaal, technisch
- Belang/nut
  - Kennis vergaren over de werking en organisatie van de doelvennootschap (commerciële organisatie, HR-beleid, hoe robuust zijn de contracten, etc.)
  - Risico's inschatten – "weten wat we kopen/waarin we investeren"
  - Waardering maken van de doelvennootschap
  - Assumpties toetsen (vooral business/financial)
  - Hoe robuust is de business case van de target?
  - Invullen onderzoeksplicht van de koper – niet vrijblijvend
    - Orb. Luik, afdeling Namen, 23 november 2019: "*Un acheteur purement passif faisant aveuglément confiance à son cocontractant adopte, dans un tel contexte, un comportement qui peut être qualifié de fautif*".

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

DUE DILIGENCE

- Waarvoor worden de resultaten gebruikt?
  - Go/ No-Go beslissing: beslissing om door te gaan dan wel de onderhandelingen stop te zetten
  - Het (her)onderhandelen van de structuur of de voorwaarden van de transactie:
    - De structuur wijzigen (overdracht van activa i.p.v. overdracht van aandelen, voorafgaande *carve-out* van een bepaalde activiteit/asset, etc.)
    - De waardering bijstellen
    - Risico-allocatie
      - Opschortende voorwaarden (CP's)
      - Data room *disclosure/ disclosure letter*
      - Verklaringen en waarborgen ('reps and warranties')
      - Bijzondere vrijwaringen ('specific indemnities')
    - Post-closing opvolging
      - Het remediëren van onregelmatigheden na de overname ('remedial action')
      - Integratie of herstructurering

OVERNAMEOVEREENKOMSTEN

NIET-CONCURRENTIEBEDING

- = een beperking op de economische vrijheid van ondernemen van een contractspartij waarmee deze zelf instemt
  - Geldigheid
    - Negatieve voorwaarde: Vrijheid van ondernemen: geen overdreven beperking van de vrijheid
      - Criterium: behoorlijk levensonderhoud
        - Concretisering in 3 voorwaarden
          - Beperking in de tijd (temporeel)
          - Beperking in de ruimte (geografisch)
          - Beperking in activiteiten (materieel)
    - Positieve voorwaarde: proportioneel met rechtmatig belang
      - Proportioneel t.a.v. het nagestreefde doel
      - Rechtmatig belang
        - Bescherming van cliënteel
        - Bescherming van knowhow

VRAAG

1. Een *due diligence* in het kader van een *share deal* is fel overroepen en maakt vooral advocaten en andere dienstverleners rijk. Akkoord of niet?
2. Is volgende clausule volgens u geldig? Verkoper (van aandelen in een Brugs boekhoudkantoor) zal rechtstreeks noch onrechtstreeks gedurende vijf jaar in West- en Oost-Vlaanderen geen diensten van boekhouding, accountancy en/of allerhande bedrijfsadvies aanbieden.

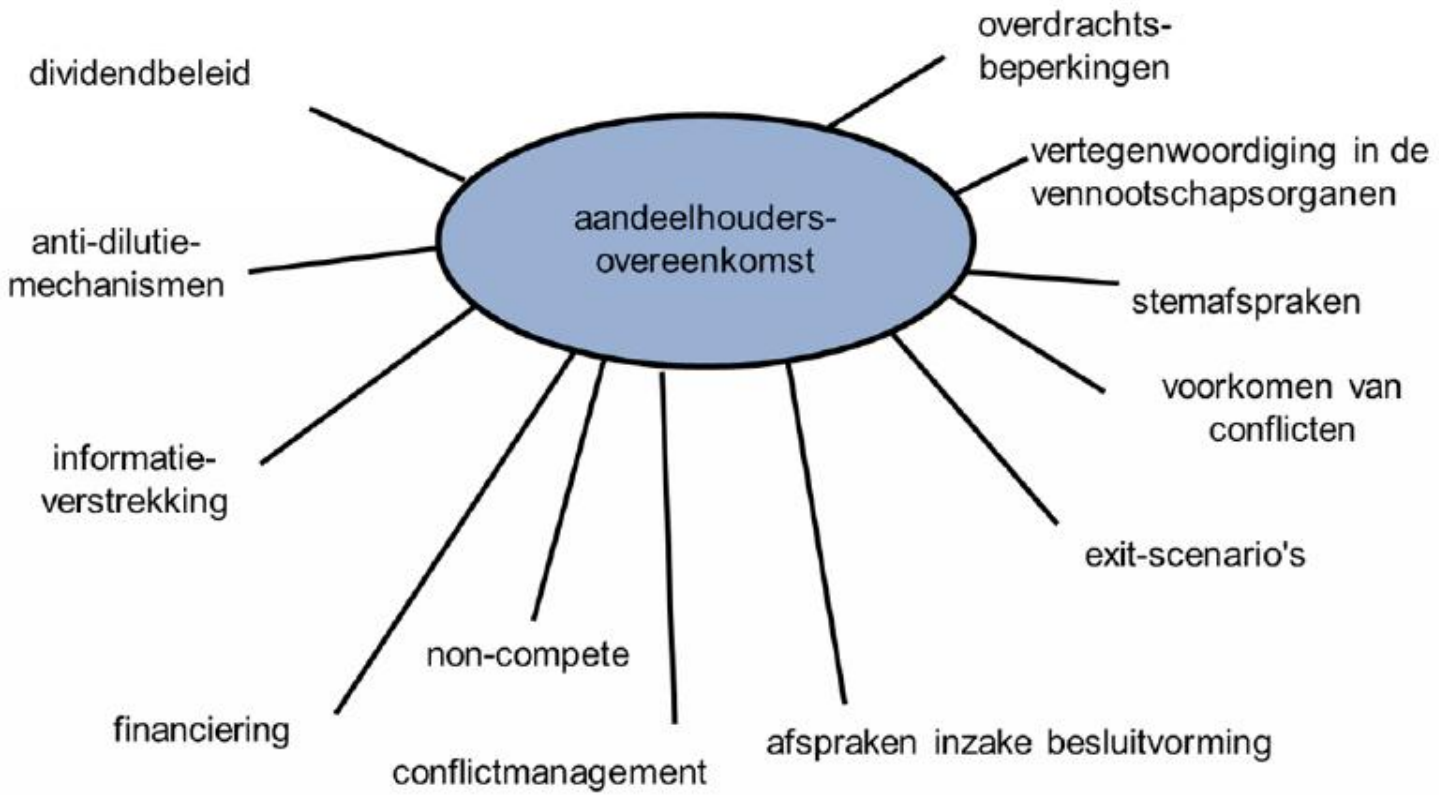
VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

AANDEELHOUDERSOVEREENKOMSTEN EN METHODES OM DE CONTROLE TE VERWERVEN

Zie vnl. topic 6 en 8 basiscursus

AANDEELHOUDERSOVEREENKOMSTEN

OVERDRAAGBAARHEID AANDELEN

- Beperkingen op de overdraagbaarheid van aandelen in de NV
  - Uitgangspunt in de NV: vrije overdraagbaarheid van de aandelen en ruimer effecten
  - **Onvervreemdbaarheidsclausules** (art. 7:78, §1, tweede lid WVV)
    - Onvervreemdbaarheidsclausules moeten door een rechtmatig belang worden verantwoord, met name wat hun duur betreft. Onvervreemdbaarheidsclausules van onbepaalde duur kunnen te allen tijde worden opgezegd met inachtneming van een redelijke opzeggingstermijn
    - Typisch voorbeeld: de *standstill* i.e. een clausule opgenomen in statuten of in een aandeelhoudersovereenkomst waarin wordt afgesproken dat de effecten gedurende bv drie jaar niet zullen worden overgedragen
  - **Goedkeuringsclausules** (art. 7:78, §1, derde lid WVV)
    - Dit zijn clausules die de overdracht van effecten afhankelijk stellen van de voorafgaande goedkeuring door een vennootschapsorgaan (bijvoorbeeld door de raad van bestuur); achterliggende idee is dat de vennootschap een zekere controle wil uitoefenen op wie aandeelhouder wordt
      - Zij gaan meestal gepaard met een voorkooprecht (zie hierna) of een verplichting om bij weigering een andere overnemer te zoeken. Immers, bij gebrek daaraan zal de overdragende aandeelhouder die stuit op een weigering van goedkeuring zijn vrijheid herwinnen en kan hij overdragen aan de door hem voorgestelde derde, waardoor de goedkeuringsclausule haar nut verliest.
    - Art. 7:78 WVV: de toepassing van de goedkeuringsclausule mag niet tot gevolg hebben dat de onoverdraagbaarheid meer dan zes maanden duurt te rekenen van de datum van het verzoek om goedkeuring
      - Indien langere termijn dan 6 maanden: wordt van rechtswege beperkt tot 6 maanden
      - De goedkeuringsclausule dient evenwel *an sich* niet te zijn beperkt in de tijd

OVERDRAAGBAARHEID AANDELEN

- Beperkingen op de overdraagbaarheid van aandelen in de NV
  - **Voorkooprechten** (art. 778, §1, derde lid WVV)
    - Clausules die zorgen dat de aandelen slechts kunnen worden overgedragen aan een derde, nadat de begunstigden van het voorkooprecht (i.e. één of meer andere aandeelhouders) voorafgaand de kans hebben gekregen om de effecten aan te kopen
      - Strekt ertoe de aandelen onder de bestaande aandeelhouders te houden
    - Art. 7:78 WVV: het voorkooprecht mag niet tot gevolg hebben dat de onoverdraagbaarheid meer dan zes maanden duurt te rekenen van de datum van de uitnodiging om het recht van voorkoop uit te oefenen
      - Indien langere termijn dan 6 maanden, of overdracht niet verwezenlijkt binnen 6 maanden: wordt termijn van rechtswege beperkt tot 6 maanden
      - Niet te verwarren met het "voorkeurrecht" van bestaande aandeelhouders bij een kapitaalverhoging in geld
  - **Volgrecht**
    - Een clausule van volgrecht (het zogenaamde *tag-along* right) bepaalt dat de overdracht van aandelen enkel mogelijk zal zijn wanneer de begunstigde van de clausule zijn aandelen aan dezelfde voorwaarden mee mag overdragen
      - Het volgrecht is vooral gegeerd door de minderheidsaandeelhouders die aldus hopen mee te kunnen uitstappen als de meerderheidsaandeelhouder of minstens een belangrijk aandeelhouder zijn aandelen overdraagt
  - **Volgplicht**
    - Een clausule van volgplicht (het zogenaamde *drag-along* right) daarentegen stimuleert de overdracht en voorziet dat de begunstigde ervan het recht heeft om in bepaalde gevallen de overige aandeelhouders te dwingen om hun aandelen mee over te dragen aan dezelfde voorwaarden als de begunstigde
      - Vooral meerderheidsaandeelhouders trachten dit soort clausules te onderhandelen, nu zij hen toelaten de vennootschap in haar geheel te verkopen, wat de prijs gunstig kan beïnvloeden
      - Ter bescherming trachten minderheidsaandeelhouders soms te bekomen dat de volgplicht enkel geldt als de overdracht kan plaatsvinden tegen een bepaalde minimumprijs ("floor")

STEMAFSPRAKEN (ART. 7:56 WVV)

- In tegenstelling tot bestuurders, die steeds in alle vrijheid hun (functioneel) stemrecht moeten kunnen uitoefenen, kunnen aandeelhouders afspraken maken over de wijze waarop zijn hun stemrecht op de AV zullen uitoefenen
- Zulke afspraken worden opgenomen in (doorgaans aandeelhouders)overeenkomsten; zij:
  - moeten beperkt zijn in de tijd, en
  - mogen niet strijdig zijn met het belang van de vennootschap
- Zijn nietig:
  - Stemovereenkomsten die strijdig zijn met de bepalingen van het WVV
  - Stemovereenkomsten die strijdig zijn met het verbod op autocontrole ttz waarbij een aandeelhouder zich ertoe verbindt te stemmen cfr. de richtlijnen van de vennootschap, een dochtervennootschap of nog van een van de organen van die vennootschappen, of waarbij een aandeelhouder of ander effectenhouder zich er tegenover dezelfde vennootschappen of organen toe verbindt de voorstellen van die organen goed te keuren
- Als stemmen worden uitgebracht op grond van een nietige stemovereenkomst, zijn die stemmen nietig; zij brengen de nietigheid mee van het besluit van de AV, tenzij wordt aangetoond dat ze geen enkele invloed hebben gehad op de geldigheid van de stemming
- Voorbeeld van een stemafspraak: bindende voordracht (zie Topic 6 Basiscursus inzake het bestuur)
- *Caveat*: indien een stemafspraak wordt opgenomen in de statuten, wordt ze een werkingsregel en verliest ze haar karakter van stemafspraak (dat is vaak het geval voor bindende voordrachtrechten)

VRAAG

Is volgende clausule in een aandeelhoudersovereenkomst uw inziens geldig? “Partijen komen overeen om de door de vennootschap gerealiseerde winst elk jaar te reserveren.”

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

AANSPRAKELIJKHEID VAN OPRICHTERS, AANDEELHOUDERS EN BESTUURDERS

Zie vnl. topic 5 en 7 basiscursus

OPRICHTERSAANSPRAKELIJKHEID

1. OA wegens nietigheid van de vennootschap/verplichte vermeldingen/overwaardering (artt. 5:16, 6:17 en 7:18 WVV)
   - De oprichters zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de schade die het onmiddellijke en rechtstreekse gevolg is van:
     - De nietigheid van de vennootschap
     - Het ontbreken of de onjuistheid van bepaalde vermeldingen (zie artt. 5:12, 6:13, 7:14 WVV)
     - De kennelijke overwaardering van de inbrengen in natura
2. OA wegens ongeldige lastgeving/sterkmaking (artt. 5:17, 6:18 en 7:21 WVV)
   - Lastgeving: oprichters kunnen worden aangesproken voor de verbintenissen van de lasthebber wanneer in de lastgevingsakte de naam van de lastgever niet is aangegeven (enkel in BV en CV) of indien de overgelegde lastgeving niet geldig is (BV,CV en NV)
   - Sterkmaking (enkel NV): oprichters kunnen worden aangesproken voor de verbintenis van de derde wanneer de sterkmaking niet tijdig wordt bekrachtigd
   - Dubbele waarborg: de oprichtersaansprakelijkheid geldt naast de persoonlijke gehoudenheid van de lasthebber/sterkmaken
3. OA wegens een gelijke of verwarring stichtende naam (art. 2:3, §2 WVV)
   - Oprichters kunnen hoofdelijk (met de vennootschap-rechtspersoon) worden aangesproken tot betaling van een schadevergoeding
4. OA wegens kennelijk ontoereikend aanvangsvermogen (BV/CV)/kennelijk ontoereikend kapitaal (NV) (art. 5:16, 6:17 en 7:18 WVV)
   - Ingevoerd door anti-crisiswet van 4 augustus 1978
   - Oprichters kunnen worden aangesproken voor de verbintenissen van de vennootschap naar een verhouding die de rechter vaststelt, wanneer:
     - Faillissement van de vennootschap wordt uitgesproken binnen drie jaar na de verkrijging van rechtspersoonlijkheid, en
     - Aanvangsvermogen/"kapitaal" bij de oprichting (i.e. het geheel van financieringsmiddelen van de vennootschap bij oprichting) kennelijk ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar
   - Rechterlijke matigingsbevoegdheid: rechter kan beslissen om niet het volledige tekort ten laste te leggen van de oprichter(s) en kan de onderlinge verhouding (contributio) bepalen waarin de oprichters voor de verbintenissen van de failliete vennootschap moeten instaan
   - Geen causaal verband vereist tussen het kennelijk ontoereikend aanvangsvermogen/kapitaal bij de oprichting en het faillissement
   - Groot belang van het financieel plan (dat zowel bewijs kan verschaffen *à charge* als *à décharge*)

BESTUURDERSAANSPRAKELIJKHEID

- Algemene regeling inzake bestuurdersaansprakelijkheid in het WVV
  - Aansprakelijkheid voor "marginale fouten" in de opdracht (art. 2:56 WVV)
  - Numerieke beperking van de bestuurdersaansprakelijkheid (art. 2:57 WVV)
  - Exoneratie en vrijwaring (art. 2:58 WVV)
- Enkele andere bestuurdersaansprakelijkheidsgronden in het WVV: vb. alarmbelprocedure, belangenconflicten, uitkeringstesten…
- Bestuurdersaansprakelijkheid op grond van de artt. 6.5 en 6.6 nieuw BW
- Artikel 442 quater WIB en artikel 93 undecies C WBTW (bijzondere regels van bestuurdersaansprakelijkheid t.a.v. de fiscus) (bleef ongewijzigd); die regels werden intussen opgenomen in het Wetboek van de minnelijke en gedwongen invordering van fiscale en niet-fiscale schuldvorderingen d.d. 13 april 2019 (artikel 51) (pro memorie)
- Bestuurdersaansprakelijkheidsgronden uit Boek XX van het WER
  - Kennelijk grove fout (art. XX:225)
  - Objectieve aansprakelijkheid voor RSZ schulden (art. XX:226)
  - *Wrongful trading* (art. XX:227)

VRAAG

Leg uit: het financieel plan kan zowel een instrument *à charge* als *à décharge* zijn in een NV, BV of CV.

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

CONFLICTEN IN EEN VENNOOTSCHAP

CONFLICTEN IN EEN VENNOOTSCHAP

- Voor meer informatie:
  - A. François en W. De Mets, “Vergelijkende tabel van de voornaamste wettelijke actiemiddelen bij conflicten in de BV en de NV onder het WVV”, Notarieel en fiscaal Maandblad 2022, 14-28.
  - Slides A. François en W. De Mets, “Conflictbeslechting in vennootschappen: rol van de notaris onderschat?”.
  - P. Callens en P. Vlietinck, “Conventionele technieken van geschillenbeslechting - enkele inleidende beschouwingen” in K. Byttebier, A. François, E. Janssens en T. Van De Gehuchte, *Omgaan met conflicten in de vennootschap,* Intersentia, Antwerpen, 2009, 215-257.

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING: ALGEMEEN

- Wat? De geschillenregeling ("vennootschapsrechtelijke echtscheiding") is de meest toegepaste gerechtelijke procedure bij (ernstige) conflicten tussen aandeelhouders
- Opgelet: de gerechtelijke geschillenregeling is niet te verwarren met de uitsluiting en uittreding ten laste van het vennootschapsvermogen, die sinds het WVV ook geldt in de BV (indien statutair voorzien), benevens (verplicht) in de CV
- Welke vennootschappen? Zij geldt enkel voor BV's en NV's die niet genoteerd zijn
- Nochtans is zij geregeld in Boek 2 (artt. 2:60 – 2:69 WVV)
- Soorten: er zijn twee vormen van geschillenregeling:
  - De uitsluiting leidt tot de gedwongen overdracht van de effecten van verweerder(s)
  - De uittreding leidt tot de gedwongen overname van de effecten van eiser(s)
- Aard: de geschillenregeling is van dwingend recht en heeft een subsidiair karakter:
- Zij staat slechts open wanneer geen minder ingrijpende maatregelen soelaas kunnen bieden
- Bevoegde rechter: voorzitter van de ondernemingsrechtbank van de zetel van de vennootschap, zitting houdend *zoals* in kort geding

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING: ALGEMEEN

- Voorzitter heeft verregaande bevoegdheden:
  - Kan eigendomsgeschillen beslechten als dat noodzakelijk is voor de beoordeling van de ontvankelijkheid (art. 2:61, §2 WVV)
  - Kan alle samenhangende geschillen beslechten over de financiële betrekkingen tussen de partijen en de vennootschap (of verbonden vennootschappen of personen), m.n. geschillen betreffende leningen, rekening-courant en zekerheden en over niet-concurrentiebedingen (art. 2:62 WVV)
  - Kan zich mengen in de toepassing van statutaire en contractuele overdrachtsbeperkingen wanneer de begunstigden partij zijn in het geding door bv de prijs te bepalen waartegen het voorkooprecht kan worden uitgeoefend indien de bepalingen inzake voorkooprecht tot een kennelijk onredelijke prijs zouden leiden, de termijn van het voorkooprecht verkorten, enz.; hij kan zich ook uitspreken over de geldigheid van zulke clausules (zie art. 2:66 WVV)
  - Hij stelt de overdrachts/overnameprijs vast
  - …

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING: UITSLUITING

- Uitsluiting (artt. 2:63-2:67 WVV)
  - Wie kan vorderen? Gelet op het ingrijpend karakter ("private onteigening") geldt een drempelvereiste
    - Eén of meer aandeelhouders die gezamenlijk effecten bezitten
      - die 30% vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de bestaande effecten (BV en NV; opgelet voor impact meervoudig stemrecht!)
      - waarvan de nominale of fractiewaarde 30% vertegenwoordigt van het kapitaal van de vennootschap (NV)
      - waaraan 30% van de winstrechten zijn verbonden (BV)
    - Animus domino: eiser moet eigenaar zijn van de effecten
      - De voorzitter is bevoegd om eigendomsgeschillen te beslechten als dat noodzakelijk is voor de beoordeling van de ontvankelijkheid (art. 2:61, §2 WVV)
      - De vennootschap of haar dochtervennootschap heeft geen vorderingsrecht; de vennootschap moet wel als partij worden gedagvaard (art. 2:61, §1, lid 2 WVV)
  - Voorwerp
    - Overdracht aan de eiser(s) van alle effecten (i.e. aandelen, winstbewijzen, converteerbare obligaties en inschrijvingsrechten, zelfs contractuele opties) in het bezit van de verweerder(s)
  - Inhoudelijk criterium: eiser moet gegronde redenen bewijzen
    - Rechtspraak en rechtsleer onderscheiden een drietal categorieën van gegronde redenen: (i) ernstige wanprestatie; (ii) misbruik van meerderheid/minderheid, (iii) duurzame en ernstige onenigheid ("foutloze echtscheiding")
    - Ook hier zal het vennootschapsbelang als kompas gelden

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING: UITSLUITING

- Uitsluiting (artt. 2:63-2:67 WVV)
  - Prijs: het is de Voorzitter die de prijs bepaalt waartegen de effecten door verweerders moeten worden overgedragen; hij zal daartoe niet zelden beroep doen op een deskundige (hoewel de Voorzitter is gebonden door contractuele of statutaire prijsbepalingen die specifiek betrekking hebben op de geschillenregeling, kan hij ingrijpen indien deze afspraken leiden tot een kennelijk onredelijke prijs)
    - Peildatum: de rechter raamt de waarde van de effecten op het tijdstip waarop hij de overdracht beveelt, tenzij dit tot een kennelijk onredelijk resultaat leidt. In dat geval mag hij, rekening houdend met alle relevante omstandigheden tot een billijke prijsverhoging of –vermindering beslissen (art. 2:67 WVV)
    - De voorzitter kan de eigendomsoverdracht bevelen tegen betaling van een provisionele prijs; hij kan dan aan eiser ook een zekerheidstelling opleggen
    - De voorzitter kan een deel van de prijs koppelen aan de instemming van verweerders met de naleving van een niet-concurrentiebeding
    - Goede raad: laat steeds een *best & worst case* waardering opmaken vooraleer een geschillenregeling te starten
  - De overnemers zijn hoofdelijk gehouden tot betaling van de prijs

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING: UITTREDING

- Uittreding (artt. 2:68-2:69 WVV)
  - Wie kan vorderen?
    - Iedere aandeelhouder, maar ook de houders van inschrijvingsrechten, converteerbare obligaties en zelfs de houders van contractuele opties op aandelen
    - Er is geen drempelvereiste
  - Inhoudelijk vereiste: eiser moet ook hier een gegronde reden bewijzen; opnieuw kan het gaan om een (i) ernstige wanprestatie; (ii) misbruik van meerderheid/minderheid, (iii) duurzame en ernstige onenigheid ("foutloze echtscheiding"); het vennootschapsbelang staat hier minder centraal – eiser zal vooral moeten bewijzen dat van hem redelijkerwijs niet langer kan worden vereist dat hij effectenhouder blijft
  - Procedure en prijs: is *mutatis mutandis* dezelfde als bij uitsluiting

WETTELIJKE *VS* STATUTAIRE GESCHILLENREGELING

WETTELIJKE GESCHILLENREGELING

Uitsluiting en uittreding, maar…

- -Dwingend geregeld extern actiemiddel
- -Tussenkomst Vz. Orb. zoals in kort geding
- -Kunnen op elk ogenblik worden gevorderd
- -Drempelvereiste (30%) voor uitsluiting
- -Beide vereisen gegronde redenen
- -Rechter bepaalt de prijs
- -Prijs wordt betaald door de (evt gedwongen) overnemende aandeelhouder(s)
- -Geen statutenwijziging

STATUTAIRE GESCHILLENREGELING

Uitsluiting en uittreding, maar…

- -Optioneel intern actiemiddel
- -In beginsel geen rechterlijke tussenkomst
- -Uittreding kan pas m.i.v. derde boekjaar na °
- -(Versterkte) meerderheid voor uitsluiting
- -Enkel de uitsluiting vereist wettige redenen of andere in de statuten vermelde redenen
- -Scheidingsaandeel is bepaald in de statuten of bij gebrek daaraan in de wet*
- -Scheidingsaandeel wordt ten laste genomen door de vennootschap en is dus onderworpen aan de (dubbele) uitkeringstest
- -Statutenwijziging (vóór einde boekjaar)

* Wettelijk scheidingsaandeel = inbrengwaarde, met een maximum van de netto-actiefwaarde van de aandelen (art. 5:154, §1, 5° WVV)

NIETIGVERKLARING VAN BESLUITEN

- Onderheid tussen vormelijke en inhoudelijke (limitatieve) nietigheidsgronden:
  - Vormelijke nietigheidsgronden
    - **Enige onregelmatigheid in de wijze waarop een besluit tot stand komt**, mits bewijs door eiser van:
      - mogelijke beïnvloeding van de beraadslaging of de stemming
        - Niet zomaar toepassing "test van het rekensommetje"
      - bedrieglijk opzet

    Voorbeelden vlgs MvT: regels betreffende de beraadslaging en de stemming zoals het quorum en de meerderheid (betwistbaar), de regelmatigheid van volmachten, van de toelating tot de AV, van de oproeping en van de agenda

    - **Wanneer stemrechten werden uitgeoefend die zijn opgeschort krachtens een wettelijke bepaling buiten het WVV**
      - Bewijs dat buiten deze onwettig uitgeoefende stemrechten, het aanwezigheids- of meerderheidsquorum niet zou zijn bereikt
        - Hier wel "test van het rekensommetje"
    - **Enige andere in het WVV vermelde reden** (doorgaans gaat het om het ontbreken van een op straffe van nietigheid voorgeschreven verslag; zie bv. art. 5:153, §1, derde lid WVV: ontbreken bestuursverslag alarmbelprocedure)

NIETIGVERKLARING VAN BESLUITEN

- Onderheid tussen vormelijke en inhoudelijke (limitatieve) nietigheidsgronden:
  - Inhoudelijke nietigheidsgronden:
    - Wegens:
      - Rechtsmisbruik, misbruik van bevoegdheid en afwending van bevoegdheid
        - Bedoeld wordt o.m. misbruik van stemrecht door de aandeelhouders (doorgaans "misbruik van meerderheid"); art. 1.10 BW definieert het rechtsmisbruik
        - Criterium is vaak dat het orgaan kennelijk heeft gehandeld tegen het vennootschapsbelang (marginale toetsing)
      - Overschrijding van bevoegdheid
        - Breed te interpreteren: niet enkel dat orgaan een besluit neemt buiten de formele sfeer van zijn bevoegdheid, maar ook elk besluit dat een dwingende rechtsregel schendt (vgl. Barco-arrest waar schending van het vraagrecht als een vormgebrek werd behandeld)
        - Geen invloedtest of bedrog te bewijzen
      - Volledigheidshalve:
        - stemmen kunnen op dezelfde gronden worden nietig verklaard als de besluiten (art. 2:43 WVV)
        - WVV regelt thans geval van "misbruik van minderheid" – wanneer een minderheid van de stemgerechtigden haar stemrecht misbruikt, zodat het (per hypothese in het belang van de vennootschap te stemmen) besluit niet tot stand kan komen, kan de rechter, op vordering van een lid van de betrokken vergadering of de rechtspersoon zijn uitspraak laten gelden als stem uitgebracht door die minderheid (art. 2:43, lid 2 WVV)

NIETIGVERKLARING VAN BESLUITEN

- Procedure
  - Bevoegde rechtbank: ondernemingsrechtbank (nietigverklaring) en, bij spoedeisendheid, de voorzitter van de ondernemingsrechtbank in kort geding (opschorting)
  - Vorderingsgerechtigd:
    - de rechtspersoon zelf
    - een persoon die belang heeft bij de naleving van de rechtsregel die niet is nagekomen
      - Vordering staat niet open voor persoon die voor het bestreden besluit heeft gestemd of die afstand van het recht om de nietigverklaring te vorderen heeft gedaan (behoudens wilsgebrek of indien geschonden regel de openbare orde raakt) (art. 2:44 WVV)
  - Uitwerking van het vonnis van nietigverklaring/beschikking van opschorting: *erga omnes* (tav derden vanaf bekendmaking)
  - Gevolg van de nietigverklaring:
    - Besluit wordt met terugwerkende kracht (“ex tunc”) uit de rechtsorde genomen (vgl. nietigverklaring vennootschappen met rechtspersoonlijkheid)
    - Verzachting tvv derden te goeder trouw die rechten jegens de rechtspersoon hebben verkregen: zie art. 2:48 WVV
  - Vervaltermijn: 6 maanden! (art. 2:143, §4, tweede lid WVV)
    - Niet vatbaar voor stuiting of schorsing

VRAAG

1. Vrijberoepersvennootschappen in de vorm van een BV hebben er belang bij te voorzien in een statutaire geschillenregeling:
   a. **Klopt, want dit laat een makkelijker in- en uittreden van vennoten toe**
   b. Klopt, want door te voorzien in een lage waardering van het scheidingsaandeel wordt uittreden ontmoedigd
   c. Fout, want de wettelijke geschillenregeling biedt veel meer rechtszekerheid
2. Schending van het vraagrecht op een algemene vergadering:
   a. Kan niet leiden tot nietigheid, want de vraagsteller is doorgaans een minderheidsaandeelhouder die toch het besluit niet had kunnen beïnvloeden
   b. **Zal onder omstandigheden een bevoegdheidsoverschrijding uitmaken en dus een grond tot nietigverklaring**
   c. Leidt automatisch en zonder rechterlijke tussenkomst tot nietigheid

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

ONTBINDING EN VEREFFENING

Zie vnl. topic 12 basiscursus

